

Til Klima- og miljødepartementet
Klimaavdelingen
E-post: postmottak@kld.dep.no

Oslo/Trondheim, 13.03.2020

Det vises til invitasjon til å sende skriftlig innspill til en ny fireårig avtale mellom Klima- og miljødepartementet (KLD) og Enova. Her følger Norsk Hydrogenforums (NHF) innspill til avtale for den nye perioden 2021-2024. Kommentarene våre tar utgangspunkt i dagens avtaletekst, som gjelder frem til 31. desember 2020. Dette er våre viktigste budskap:

- Enova bør ha oppdatert og tilstrekkelig kunnskap om teknologistatus, muligheter og potensial som hydrogen gir på en rekke markedsområder. Det krever en mer aktiv og kontinuerlig dialog med markedsaktører
- Støttegraden som Enova tilbyr bør kunne varieres med teknologienes modenhet
- KLD må gjennom avtalen for perioden 2021-2024 legge føringer for at Enova utformer kraftfulle virkemidler for å realisere målsettingene i regjeringens kommende hydrogenstrategi
- En ny avtale mellom KLD og Enova må fremme raskere omstilling og utslippsreduksjoner knyttet til norsk industri og transportsektor, samt skape ny konkurransedyktig næringsvirksomhet basert på et solid hjemmemarked

NHFs kommentarer til gjeldende avtale og innspill ny avtale mellom KLD og Enova

Fortalen

På side 2 i fortalen står det at *"... omstillingen til en mer klimavennlig transportsektor vil være et stort arbeidsfelt i avtaleperioden. Herunder utvikling av infrastruktur for utslippsfri transport både på sjø og på land."*

NHF mener at denne prioriteringen må videreføres og styrkes i den nye avtalen. Støtten til utbygging av infrastruktur for alternative drivstoff i transportsektoren har i inneværende periode vært beskjedent, sammenlignet med den totale støtten som Enova har tildelt i avtaleperioden. Det foreligger et program for støtte til hydrogenstasjoner, men støtteandelen bør økes for å realisere nødvendig infrastruktur i en tidlig fase. NHF mener den nye avtalen for den kommende perioden må gi rom for at Enova kan bidra med investerings- og driftsstøtte til hydrogeninfrastruktur samt kjøre- og fartøy, både til landbasert og maritim transport.

En koordinert utbygging av ladeinfrastruktur og kapasitet for elektrolysebasert produksjon av hydrogen vil kunne gi vesentlig bedre utnyttelse av de nasjonale investeringene i nettinfrastruktur. Ladeinfrastruktur for lette kjøretøy er billig i startfasen fordi mye landing kan gjøres privat som saktelading, men blir kostbart og vil kreve stor støtte desto mer hurtiglading som behøves. Hydrogeninfrastruktur er kostbar i startfasen når det er få kjøretøy, men blir billigere og trenger mindre støtte etter hvert som infrastrukturen kommer på plass. I tillegg har hydrogeninfrastrukturen den fordelen at den kan deles av flere typer kjøretøy, f.eks. personbiler, lastebiler, og tog på relevante lokasjoner.

I fortalen står det videre at «Områder der norsk næringsliv allerede besitter særlig kompetanse, som for eksempel prosessindustri og maritim sektor skal prioriteres.»

NHF mener dette er en riktig tilnærming. Hydrogensatsingen er et eksempel der Norge kan spille en sentral rolle fremover langt ut over landets grenser. Enova må derfor bidra med virkemidler som støtter opp om markedsutvikling og teknologiutvikling. Storskala produksjon av hydrogen er nødvendig for å skape kostnadsreduksjoner og bygge norsk industri. For eksempel må Enova kunne støtte prosjekter der hydrogen til bruk i industrien produseres med vannelektrolyse, slik som EU kan gjøre, men som Enova ikke gjør i dag.

I fortalen står det at "Det er lagt til rette for at Enova skal ha stor faglig frihet til å utvikle virkemidler og tildele støtte til enkeltprosjekter basert på foretakets kunnskap og erfaring med de relevante markedene."

NHF mener at dette er en god intensjon, som krever at Enova har oppdatert og tilstrekkelig kunnskap om teknologistatus, muligheter og potensial som hydrogen gir på en rekke markedsområder. Det krever en mer aktiv og kontinuerlig dialog med markedsaktører. Dagens kompetanse ser ut til å være knyttet til noen få teknologiområder, noe som gjenspeiler hvilke satsinger som Enova i dag prioriterer. NHF mener at dette ikke nødvendigvis er balansert opp mot en kostnadseffektiv oppfylling av Enovas delmål, og fremtidig potensial for utslippskutt og industriutvikling i Norge.

I fortalen står det også at "Det er lagt til rette for at Enova kan drive fram varige markedsendringer ved å bygge ned tekniske og markedsmessige barrierer for nye løsninger."

NHF mener at Enova i enkelte tilfeller har hatt et for kortsiktig fokus på markedsendringer. Bruk av brenselceller er i en tidlig fase mht. markedsintroduksjon, selv om teknologien kan anses som moden med høyt TRL-nivå. Hydrogenbiler og –busser med tilhørende infrastruktur er gode eksempler. På samme måte som for batterielektriske kjøretøy, vil det ta tid å få til en varig markedsendring. Kostnadene for hydrogen som drivstoff er større enn for batteri-elektrisk framdrift i tidlig fase. Hydrogenteknologi viser seg imidlertid å være mer kostnadseffektiv enn batterielektriske løsninger når markedsandelen er høy. KLDs rammeavtale med Enova må tydeliggjøre at Enova skal legge til rette med virkemidler som bidrar til at markedsendringen kan skje også for teknologier og drivstoff som har en noe høyere kostnad i tidlig fase når volumet er lavt.

NHF mener også at støttegraden som Enova tilbyr bør kunne varieres med teknologienes modenhet. Aktører som er tidlig bruker av ny teknologi vil ha en vesentlig høyere kostnad enn de som avventer til utbredelsen er større og kostnadene redusert. Enova må utvikle og ta i bruk støttemuligheter som kompenserer for denne skjevheten i konkurransen. Enova bør også åpne for støttemuligheter når modne og/eller umodne teknologier settes sammen på en ny måte. Dette kan gi en mulighet for bedre å måle hva støtte til teknologiutvikling gir av resultatoppgåelse i forhold til støttemidler brukt. Ved å gjøre dette vil man kunne oppnå en vesentlig raskere omstilling og utslippsreduksjoner knyttet til norsk industri og transportsektor, og man kan oppnå både klimagasskutt og skape ny konkurransedyktig næringsvirksomhet basert på et solid hjemmemarked. I startfasen må det iverksettes kraftfulle støtteordninger for å akselerere utviklingen. Vi viser blant annet til den satsingen som skjer i EU på hydrogenområdet, der støttegraden er 70 % for hydrogenstasjoner gjennom FCHJU-programmet.

Punkt 3 – Formål

Enovas virksomhet skal bidra til reduserte klimagassutslipp og styrke forsyningssikkerhet for energi, samt til teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp.

NHF mener at de samme målene gjentas for perioden 2021 til 2024, men at reduserte klimagassutslipp og teknologiutvikling med potensial for nasjonal verdiskaping bør vektles høyere i tildeling av midler enn det som er tilfellet i dag.

Punkt 6 – Rammer for virkemidlene

Innledningsvis under punkt 6 fremgår det at «*Som grunnlag for utforming av virkemidler skal Enova ha kontakt med markedsaktørene og god innsikt i de forskjellige markedene de opererer i.*» NHF mener at Enova i inneværende periode ikke har hatt god nok kontakt med aktørene i bransjen (hverken med industri eller forskningsmiljøer) i sitt arbeid med utforming av virkemidler relatert til hydrogen. NHFs erfaring er også at Enova ikke har tilstrekkelig innsikt i og forståelse for kompleksiteten og de omfattende, strukturelle grepene omstilling til null- og lavutslippssamfunnet krever. Det har resultert i utlysninger som ikke har vært godt nok tilpasset markedsaktørene. NHF representerer sentrale bedrifter og institutter innen hydrogen og brenselceller. Vi bidrar gjerne med tilrettelegging for bedre og mer kontinuerlig dialog mellom Enova og markedsaktørene. Vi mener at det i en ny avtale bør presiseres at Enova skal ha en «tett og tidlig» dialog med markedsaktørene, slik at utformingen av virkemidlene og utlysningene bidrar til en raskere utrulling av infrastruktur og kjøretøy, samt til tiltak i industrien. NHF mener at Enova i avtale for kommende periode bør pålegges å rapportere på graden av dialog med markedsaktørene.

I punkt 6 framgår det også at «*Enova skal ha regelmessig kontakt, og koordinere sin virksomhet, med andre myndigheter som forvalter virkemidler av betydning for energi – og klimatiltak.*» Videre heter det at «*Den støtten som gis skal være innenfor rammene av gjeldende regelverk for statsstøtte i EØS-avtalen.*»

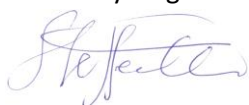
NHF mener at Enova på noen områder bør kunne tilby driftsstøtte i tillegg til investeringsstøtte. Vi viser til eksempelet fra Akershus fylkeskommune, som i 2017 notifikerte en støtteordning for driftsstøtte til hydrogenstasjoner. Denne støtten har vært svært viktig for etableringen av hydrogenstasjoner i en tidlig fase i Akershus. Enova kan på samme måte notifikere i ESA en ordning for driftsstøtte til stasjoner, ferger, hurtigbåter og andre tiltak for å gjøre det mulig for private og offentlige aktører å gjennomføre tiltak i en tidlig fase. Dette vil også bidra til teknologiutvikling, som er en del av Enovas formål.

Enova må bidra til å konkretisere og realisere målsettingene i regjeringens hydrogenstrategi

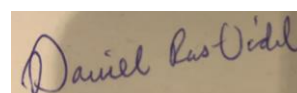
Regjeringen legger i 2020 fram sin helhetlige strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer. Strategien skal synliggjøre potensialet for næringsutvikling og for utslippsreduksjoner. NHF forventer en ambisiøs strategi, med tydelige målsettinger for hvordan klimagassutslipp kan reduseres med bruk av hydrogen innen transport og industri, samt hvordan et konkurransedyktig norsk næringsliv kan utvikles som en del av omstillingen.

I gjeldende avtale med Enova står det at «*Det er lagt til grunn at Enova skal bidra på regjeringens prioriterte innsatsområder i klimapolitikken knyttet til reduserte utslipp i transportsektoren, miljøvennlig skipsfart, styrke Norges rolle som leverandør av fornybar energi samt utvikling av lavutslippsteknologi i industrien og ren produksjonsteknologi*». Hydrogen vil framover spille en viktig rolle på alle disse områdene. Norske bedrifter og Norge som energinasjon har en unik mulighet til å ta en sentral posisjon internasjonalt innen hydrogen. NHF mener at KLD gjennom avtalen for perioden 2021-2024 må legge føringer for at Enova utformer kraftfulle virkemidler for å realisere målsettingene i regjeringens kommende hydrogenstrategi.

Med vennlig hilsen
Norsk Hydrogenforum

Steffen Møller-Holst
Styreleder

Daniel Ras-Vidal
Konstituert generalsekretær